

Izhaja vsak četrtak in velja za poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din, izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopušča do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštne proste. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

38. številka.

Maribor, dne 22. septembra 1927.

61. letnik.

Na delo za povzdigo slov. naroda!

Koliko čepo ponosnih kmečkih domačij vidimo po mili nam Sloveniji! Ako se zanimamo za preteklost teh domov, zvedemo, da gospodarijo na teh kmetijah že skozi več rodov dobri ter vzgledni gospodarji. Naše trdne in dobre kmečke hiše drži drugim v vzgled po koncu: naprednost v gospodarstvu, duševna izobraženost in lepo krščansko življenje.

Skozi deset- in desetletja se dviga mogočno v Sloveniji in jo drži po koncu v vsakem oziru politična stavba — dom Slovenske ljudske stranke. Domačija SLS ne samo, da je že zmagoslavno vzdružila ter odbila vse najhujše sunke, — ona se tudi vedno bolj utrjuje ter ukorenjuje med dobrim slovenskim narodom. Vsi navali, katere je že morala prestatiti naša SLS v stari Avstriji od Nemcev ter nemškutarjev, pod Jugoslavijo od slovenskega liberalizma, so se razblinili v nič in pomagali stranki le še do večjega razmaha radi tega, ker je ta skrbela od svoje ustanovitve do danes za gospodarsko naprednost svojih pristašev, za širjenje prave kulture in za zmago krščanskih načel v javnosti.

Pri zadnjih in komaj minulih skupščinskih volitvah je razpela SLS svojo zastavo zmage nad celo Slovenijo le radi uresničenja naprednega gospodarskega programa, kot razširjevalka prave izobrazbe med priprostim narodom in kot nositeljica krščanskih načel. Nad vse dobro izpadle volitve so za nami in imamo trdno upanje, da bo to prepogosto puljenje za poslanske mandate počivalo nekaj let ter se bomo oddahnili od vroče politične borbe. Pač pa bo treba ta čas delovanja naših vrlih poslancev v Beogradu dobro uporabiti tudi doma, da bo dom naše SLS še trdnější in lepši. Da bomo za politične borbe v prihodnosti bolj pripravljeni in si svesti nadaljnjih zmag, moramo ta povolitveni čas dobro uporabiti v to, da bodemo napredovali ter se dvignili v gospodarskem, kulturnem in нравstvenem oziru.

Poskrbimo za gospodarsko povzdigo.

Dobili smo po prizadevanju SLS z denarnimi viri podporo oblastne skupščine in tej na čelu z vso vneto delujočo oblastno odbor. Prepričani smo, da bo naša oblastna skupščina v tej povolitveni dobi storila svojo dolžnost in bode našemu prirobnemu narodu kašipot v gospodarskem napredovanju. Razne postavke v oblastnem proračunu nam so porok, kaj vse da bo oblastni odbor zboljšal, na gospodarskih poljih na novo vpeljal ter utrdil. Kljub najlepšemu programu oblastne skupščine za bližnjo bodočnost pa ta ne

bo zmogla vsega, ampak je treba zanimanja za gospodarski napredek pred vsem tudi od strani posameznikov.

Res je, da imamo v Sloveniji dobro idočo posojilnico, hranilnice ter zadrage, a ravno teh zadnjih je med kmetskimi ljudstvom veliko — veliko premalo. Napredek v našem gospodarstvu bomo pokazali v povolitvenem času najboljše s tem, ako se nam bo posrečilo dvigniti in razširiti tudi po deželi moč zadrage. S ponosnim zaupanjem zre priprosti človek v naše denarne zavode in zakaj bi v zadrage ne! Naše zadrage, ki jih imamo po deželi, vse lepo delujejo, a veliko premalo jih je in radi tega je izročen naš kmet še vedno na milost in nemilost brezvestnih spekulativov, ki ga izrabljajo ter izžemajo.

Kolika dobrota je za Ljutomerske gorice naša vinarška zadruga v Središču, katero je ustanovil in jo vodi naš vrli gospodarski strokovnjak g. Robert Košar. Vinarške zadrage, kot je središka, bi jih morali imeti naši kmetje vinogradniki več in bi potem teh lažje ter dražje vnovčevali svoja vina. Kako krvava potreba so vam lesne zadrage in ena res ne slovensko-židovska — ampak kmečka hmeljarska zadruga. Zadrugiško zavest med našim podeželskim narodom vzbuditi, utrditi in jo razširiti, bode morala biti ena prvih nalog naših gospodarsko delujočih strokovnjakov v bližnji bodočnosti.

Je šlo skrajja tudi težko s hranilnicami ter posojilnicami na deželi, a šlo je vendar in ravno tako mora iti tudi z zadrugami, ki morajo postati za našega kmeta rešiteljice v gospodarskem oziru.

Dvignimo izobrazbo.

Nepregledno velike so zasluge SLS v kulturnem oziru. Prav čuditi se moramo, koliko je storila naša stranka glede napredka izobraževalnega dela med kmetskim narodom v povojni dobi. Od davkov tlačenih ter izmognanih kmet je videl prizadevanje SLS na kulturnih poljih in jo je tudi podprl v tem oziru po svojih močeh. Hvalevredno moramo poudariti požrtvovalnost kmečkega ljudstva, kako se je oprijelo v povojnem času naših izobraževalnih društev. Veliko število naših dramatičnih odsekov bi delalo čast mestnim odrom. Na vrhuncu je naše izobraževalno delo povsod, kjer imajo naše organizacije svoje dome. Domov — teh ognjišč podeželske kulture — se je postavilo v povojnem času lepo število in to ne s pomočjo državnih podpor in raznih fon-

dov, ampak iz kmečkih žepov ter žuljev in ravno teh domov še mora vzrasti in se razvesti v povolitveni dobi — mnogo več!

Skrb prosvetnih voditeljev za bližnjo bodočnost mora iti za tem, da bo dobila vsaka župnija svoj večji ali manjši izobraževalni dom. Človek gleda z veseljem na one župnije, ki že imajo društvene dome in s kakim ponosom zrejo na te stavbe naši kmečki fantje ter dekleta! To veselje ter ponos nad lastnim domom moramo vzbuditi v kmečkih srcih sedaj po volitvah povsod, kjer še nimajo tega središča in zavetišča izobraževalnega delovanja. Ko bode posedala enkrat vsaka župnija svoj društveni dom, bo tudi politična stavba naše SLS za vso prihodnost ne le nepremagljiva, ampak tudi samozavestno zmagljiva!

V нравstvenem oziru moramo napredovati.

Ako čitamo po časopisu po vsakem poročnem zasedanju cele kolone, ki nam poročajo o zločinih, ki so se zgodili na deželi med dobrim ljudstvom, nas začne to žalostno poglavje močno skrbeti. In žalibog to poglavje o zločinih med Slovenci raste, česar nismo beležili pred vojno. Val нравstvenega propadanja se mora zaustaviti in se morajo vpreči vse moči, da se nam ne bo razlil po deželi. Naloga ne samo Cerkve in njenih organizacij, ampak tudi vseh kulturnih društev se mora pehati za tem, da pokaže blagodejno moč srčne izobrazbe tudi onim mladostnim osebam, ki nagibajo k zločinom. Fantje in dekleta iz naših krščanskih organizacij so navadno svetilniki morale (vzlednega življenja) in to moč vzgleda bo treba raztegniti na vse one, ki so se doslej odtegovali vplivu naših organizacij. Vse naše cerkvene in prosvetne organizacije bodo morale iti roko v roki, da bomo zbrisali z nekaterih župnij žalostni pečat propadanja v нравstvenem oziru.

Res je pa tudi, da so gospodarsko napredne župnije, ki imajo izobraževalne organizacije ter društvene domove, v moralnem oziru visoko in dokaz, kje iskati podlago za povzdigo krščanskih načel.

Zmagala je naša SLS kakor vsikdar tako tudi pri tokratnih skupščinskih volitvah. Zmagoslavje na političnem polju nas ne sme zazibati v brezdelje v povolitveni dobi, ampak moramo naprej v gospodarskem in kulturnem oziru, da bomo narod krščanskih poštenjakov!

Dr. Gutta Loma:

GRBAVEC.

Detektivski roman. — Iz madžarščine prevedel F. Kolenc.

(Dalje.)

Drugo jutro ob deveti uri pet minut je vstopil Elija Berger v kapetanovo sobo in je brez obotavljanja, trdnih korakov šel proti pisalni mizi, kot da je šele pred par trenutki dobil povelje; iz notranjega žepa je potegnil oster nož z belimi nožnicami; položil ga je pred kapetana in brez besede odšel . . .

Zvečer ob osmi uri štirideset minut pa je v spremstvu strica odpotoval v Arko.

IX.

Borba na življenje in smrt.

Na temnem hodniku drugega nadstropja v poslopju glavnega komisarijata nemirno hodi sem in tje Kopek, orjaški detektiv. Tuzarja je čakal in ko je ta izstopil iz kapetanove sobe, je s pomembnim obrazom stopil k njemu.

— Mojster! Z veliko novico prihajam.
— Ali so ti ukradli zimsko suknjo?
— No, no!
— Ali pa so vlomilci hodili po tvojem stanovanju in ti odnesli vse premičnine?
— Ne posmehujte se! Sedaj enkrat bode gotovo zadovoljni z menoj.
— Govori! Gorim od radovednosti.
— Gotovo se spominjate, da ste me poslali na grbavečevo stanovanje . . .
— Ne nadaljuj, ker se razjezim! Vse vem! — Grbavec je imel gosta . . .
— Tako jel
— Človeka s črno brado, zelenimi očmi . . .
— Od kod veste? . . . Resnično! Oni zelenooki je odprl vrata.

— Vprašal je, kaj hočeš, nakar si odgovoril, da imaš važen pomenek z g. Elijo Bergerjem. Tuji mož je izjavil, da je grbavec bolan; ne more te pustiti noter, ako pa imaš kako sporočilo, mu ga on rad izroči . . .

— Vse se je tako zgodilo.
— Ti pa, kakor se to spodobi za spretnega detektiva, si šel na led.

— Kaj drugo sem hotel?
— Nesrečnež! Ali veš, komu si izročil sporočilo dr. Deziderija Popp?

— Dr. Dezideriju Popp! — Ko sem prišel na ulico, sem zagledal voznika. Vprašam ga: »Na koga čakate, prijatelj?« Verujte mi, malo je manjkalo, da nisem padel, kakor sem dolg in širok, ko sem izvedel od njega, da čaka na doktorja iz Praterske ulice. No, sem rekel sam pri sebi, sedaj sem pač naletel! Kozla sem ustrelil.

— Sram te bodi! In vseeno upaš pred mene priti? —
— Niti besedice ne bi slišal več o meni, ako napake ne bi bil popravil.

— Kako?
— Danes zjutraj ob pol devetih sem šel proti Zrinjski ulici, ko se v Dorofyja ulici pojavi pred menoj dr. Deziderij Popp. S črnooblečeno, debelo žensko je šel.

— No in? . . .
— Odločil sem se, da njima sledim, kaj če bi doznal za kako važno stvar, s katero bi pomiril mojstra . . . Za parom je šel voz; gotovo sta malo prej izstopila iz njega. Doktor je stopil v Cookov prometni urad, spremljevalka pa je zunaj ostala.

— Se razume, da si šel za njim v pisarno?!

— Kako ne! Tam sem se sukal krog njega, ne da bi vzbudil sum . . .

— Čudim se!

— Včeraj me je vendar videl v uniformi nosača, z rumenimi brki in veliko brado . . . Torej, da se vrnem k zadevi, dr. Popp je vzel vozič za dolgo potovanje, ki ga je prejšnji dan naročil . . . Iz pisarne sta šla v Kopalniško ulico. Voz povsod za njima . . . Na oglu Kronske ulice je dr. Popp izročil spremljevalki neki listič, nakar je ta odšla v apoteko. Čez pet-šest minut je prišla ven, z doktorjem je izpregovorila par besed, potem se vsedla v voz in se odpeljala.

— Kam?

— V Malo Pešto.

— Torej se je peljala domov . . . To je vse?

— Najvažnejše je še zadaj . . . Ko sta mi izginila izpred oči, sem šel v apoteko in sem poklical na stran pomočnika. »Gospod«, sem rekel, »Daniel Kopek, tajni detektiv sem. Glejte legitimacijo!« — »Kaj želite?« — »Nekoliko prej je bila tu črnooblečena gospa. Ali bi lahko izvedel, kako zdravilo je dala delati?« — »Rad povem, tem bolj, ker se mi je zdelo ženino vedenje zelo sumljivo. Bila je zelo nervozna in nepotrpežljiva. V sili je tu pozabila recept, ki je še povečal moj sum!« Recept mi je brez obotavljanja izročil . . .

Tuzar ga je prečital:

Re.

Sol. ars. Fowl.

gr. 20.00

Ds.

Dnevno 10 kapljic.

13. X. 88.

Dr. D. Popp.

— Jaz se na to ne spoznam.

— Jaz se tudi nisem mogel spoznati. — Slutil sem, da mora biti recept velike važnosti, zato sem prosil pojasnila. On mi je vse razložil . . . »Solutio arsenicalis Fowleri« se je izkazala, je rekel, »kot dobro sredstvo zoper slabokrvnost, vodenostista tekočina. Bolnik ga vzame dnevno deset kapljic v pol kozarca vode. Maksimalna doza je: 1.2 grama. Kar je nad tem, je hitro moreč strup. Ako hočejo koga spraviti s sveta, zlijejo 20 gramov v pol kozarca vode; pri tem se barva vode ne izpremeni. Bolnik ga nič hudega sluteč izpije in smrt sledi v par trenutkih.« Zahvalil sem se pomočniku za razlago in hitel na glavni komisariat, da bi vas poiskal.

— Zelo dobro! — Postoj! — Naj nekoliko razmišljam! — Lahko greš z menoj; zabičam pa ti, da ne črhneš niti besedice!

Zapustila sta poslopje glavnega komisarijata in Tuzar je med potjo razmišljal o tem, kar je slišal od orjaka.

— Dr. Deziderij Popp namerava odpotovati . . . Toda zakaj? — Na beg najbrž ne misli, ker se čuti varnega . . .

Občinske volitve.

Slovenski volilci so v nedeljo, dne 11. t. m., opravili veliko delo: Po veliki večini so dali SLS zastopstvo Slovenije za državni zbor v Beogradu. Slovenski narod je skoraj enodušno nastopil ter podprl politiko SLS, ki je edino prava in dobra za Slovenijo. Mesta, v katerih živijo izobraženci našega naroda, niso vsa v toliki meri šla z ljudstvom in za ljudstvo, pač pa so gledala le na svojo namišljeno vzvišenost nad preprostim narodom, ki se zaveda svoje vere in svoje narodnosti. Prihaja pa čas, ko bo priprosto ljudstvo tudi v mestih imelo svoje somišljenike v onem številu, ki bo prineslo skupno in konečno zmago.

Nove volitve — v občinske zastope.

Komaj so minile te važne volitve v državni zbor, ki so gotovo ustvarile možnost, da se bo v Beogradu delalo in ne le prepiralo za vlado, že se bližajo nove volitve. Potekel je namreč čas dosedanjih občinskih zastopov in izvoliti bode treba nove. Te volitve so sicer v vsaki občini zadeva dotičnih občanov, vendar je prav, če o teh volitvah izpregovorimo nekaj o njihovem splošnem pomenu.

Občinske volitve — važna gospodarska zadeva.

Občina združuje ljudi posameznih okolišev v eno gospodarsko celoto, ki ima enake skupne gospodarske potrebe, ki jih potem tudi skupno poravnava potem občinskih proračunov. Ako bi te javnopravne organizacije — to je občine — ne bilo, kako bi bilo žalostno v marsikaterih krajih! Tako pa nosijo občani skupno skrb za lepe občinske ceste, za šolo, za javne naprave kot vodovod, luč, dalje v zdravstvenem in socialnem oziru ter mnogo drugih naprav. Ni najbolj vzorno občinsko gospodarstvo le v tem, da ni doklad, ali pa zelo male, pač pa v tem, da se mnogo napravi, pa ne obremenijo preveč občanov. Občinsko gospodarstvo mora biti prevdarno in vsak občan je dolžen prispevati v to gospodarstvo sorazmerno svojemu premoženjskemu stanju. Zato pa je dolžen skrbeti za to, da dobi gospodarstvo občine v roke le poštenjaki in ljudje, ki z ljudstvom čutijo in imajo srce zanj.

Občinske volitve — važna politična zadeva.

Občina nikakor ni kaka samostojna republika, ampak je le sestaven del in sicer prva celica države. Smer politič-

nega življenja in merilo politične moči se meri ne le po številu poslancev v Beogradu, ampak tudi po občinah. Da, trdimo celo to, da so bile slovenske občine in slovenski župani tisti, ki so najbolj uspešno zavirali celo velike načrte vplivne državne politike v bivši Avstriji. Enako je zdaj tudi pri nas. Izredno važno je za občino, pa tudi za politične skupine, v čigavih rokah je občina in kateri skupini pripada župan. Pridejo marsikdaj tudi na občini zadeve, ki so čisto političnega značaja in tedaj je važno, kdo bo v imenu občine odgovoril. Spominjamo vas le na čas, ko so občine podpisovale majniško deklaracijo, kako velik političen vpliv je to imelo. Vsi poznamo naš boj zoper centralizem, ki ga vedno bolj uspešno tlačimo k tlu. Pa pride morda čas, ko bodo občine tudi v takih stvareh dajale izjave, ki bi naj dokazovale voljo naroda. Zato je zelo nepravilno, ako kje na to pozabijo, da so občinske volitve vendar skupna slovenska politična zadeva.

Občinske volitve — v znamenju sloge!

Bolj kakor pri drugih volitvah, pridejo pri občinskih posamezne osebe do veljave. So občine, v katerih županijo naši možje že leta in leta. So občine, ki hočejo drugega župana, druge odbornike. Včasih, pa ne povsod, le tu in tam, mislijo nekateri, da so občinske volitve — osebna zadeva, pa so razžaljeni za to ali ono! Mi vsem našim organizacijam nujno priporočamo, naj povsod, če je le mogoče, prav složno in odločno nastopijo. Kakor ste zdaj za državnozbornske volitve bili složni, se bo tudi za občinske našel način, da boste vsestransko prav uredili. Oni, ki so preizkušeni, in oni, ki imajo zmožnost ter veselje, pa če tudi so še mladi, naj gredo naprej, saj delo v občinah ni čast, ampak res delo in je le toliko časti, kolikor je bilo dela za občinski blagor.

V tem smislu se pripravljajte na občinske volitve! — Skrbite, da vas politični nasprotniki ne bodo prekanili, da bo vse v redu pripravljeno, da vas s kakim svojim zaupnikom ne bodo premotili, s kakimi namišljenimi ali povečanimi razlogi razdvajili. Vedite, da bo država gledala na to, ali so tudi občine za politiko SLS. Zato v občinah SLS na krmilo!

kmetske stranke, zdaj pa, ko je izvoljen, ga štejejo za čiste-ga demokrata. Gotovo je, da je demokratska stranka trota, ki se hoče zajesti v telo našega naroda. Zdaj so glasovali zanjo mnogi kmetje, ki so bili prevarani, v bodoče se to ne sme ponoviti!

Pred volitvami: »Združena slovenska gospodarska stranka«, po volitvah: čista »Samostojna demokratska stranka«.

Vedno smo pravili, da liberalci niso upali s pravim imenom na plan pred volitvami, pa da bodo masko kmalu dol vrgli. V nedeljo, dne 11. septembra, so bile volitve, isti dan zvečer pa že ni bilo nikjer več »Združene slovenske gospodarske stranke«, ampak zopet čista Samostojna demokratska stranka. To so vam švindlerji! Pa je res nekaj ljudi temu nasledlo. Menda zadnjikrat.

Socijalistično hujskanje gre h koncu.

Socijalisti so zdaj dobili enega poslanca. Dobili so ga zato, ker so njihovi voditelji zagotavljali delavstvo, da se bo cedit med in mleko, če bodo izvolili socijalističnega poslanca. Izvoljen je. Socijalisti, ki potrebujejo pomoči poslancev, ki so jo dosedaj zahtevali od SLS, bodo prisiljeni, zdaj obračati se le na svojega poslanca. No, radovedni smo, kdaj bodo zoper njega začeli klicati: »Abzug Petijan!« — Mislimo, da prav kmalu. Hujskati je lahko, a delati bo težko, posebno pa še človeku, ki je sam med 315 poslanci, ki ima za svojega priprošnjika še nepriljubljene demokrate, s katerimi so socijalisti na tihem zvezani. Delavstvo bo že kmalu spoznalo, kako zelo se je zmotilo, ko je glasovalo za socijaliste.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Položaj v Beogradu. Za časa volitev je odločalo usodo države ljudstvo in je Beograd gledal, kako se je to izvršilo. Volitve so končane in zastopniki naroda so izvoljeni in že prihajajo v Beograd. Beograd je zato postal zopet središče vse politike. V Beograd se je vrnil tudi kralj, kateremu je Vukičević poročal o volitvah. V Beogradu so tudi vsi vodilni politiki, ki se pripravljajo za, oziroma proti vladi.

Vlada ne odstopi, ampak se le izpopolni. Sedanja vlada ima itak večino, posebno še z vstopom SLS v vlado. Zato ne bo podala ostavke, ampak se bo le izpopolnila. SLS dobi dva ministrstva, tako poročajo beograjski listi.

Delo vlade — znižanje davkov. Naša glavna zahteva — izjednačenje in znižanje davkov — je glavni program vlade. Sklenjeno je, da se bodo davki znižali za 1 desetino.

Radikalna stranka za Vukičevića. V radikalni stranki so bile pred volitvami tri struje. Najvplivnejši so bili pašičevci, korupcionisti, ki so imeli v rokah glavni odbor radikalne stranke. Tem najbolj nasprotni so bili Vukičević, Lj. Jovanović in njegovi. Vmes v sredini pa je bila tretja skupina Uzunović in njegovi. Po volitvah se je položaj precej izpremenil. Pašičevcev je okrog 10. Njihov vodja je znani Nastas Petrovič, ki je hud v kritiki, a za nič pri delu. Vsi drugi radikali pa so za Vukičevića in njegovo politiko. Če pašičevci ne bodo držali strankine discipline, bodo izključeni iz stranke. Med obema skupinama se še vrše pogajanja, ki jih vodi bivši podpredsednik stranke Ilija Mihajlovič. Jasno je, da je Vukičević, oziroma njegov drug in idejni voditelj Vukičevićeve politike, Ljuba Jovanović, ki je že zopet zdrav, gospodar položaja.

Radicevci iščejo stike z Davidovičem in Pribičevićem. Zvezali bi se v svojem obupu z vragom, samo da bi bili na varnem. Njihova dva odposlanca sta odšla v Beograd na ogled, pa sta se vrnila — žalostna.

Pribičević ne ve, kaj bi. Zanimivo je to, da šteje Pribičević vse glasove, ki jih je kje dobil v kompaniji z drugimi, kot svoje. Ker ne bo prišel v vlado, če tudi ima potom slovenskih demokratov skrito zvezo z Davidovičevimi demokrati, bo imel čas šteti svoje kroglice.

Da bomo nasprotnike poznali.

Radičevce je slovenski narod obsodil.

Nikdar si ni mislil Radič, da bo tako sramotno končal v Sloveniji. Se manj pa si je to mislil g. Prepeluh, kranjski socijalist, ki je hotel naše kmete spraviti pod hrvaško komando. Tudi Prekmurci so dali odgovor na Radičeve farbarije s papirko. Na Štajerskem nima Radič nobenega poslanca. »Kmetijski list« priznava poraz, a pravi, da je temu kriva nezavednost štajerskih kmetov, ki gledajo le na osebe in ne na načela. Mi pa pravimo, da ravno zavednost štajerskih kmetov je bila tista, ki je poslala radičevščino na Štajerskem v pokoj. Za drugič bodo, tako pravijo, postavili druge osebnosti! Lahko postavijo, kar hočejo, tudi slamnatega moža, ni več pomoči!

»Jezusova stranka.«

Prepeluha jezi, da je tako sramotno propadel, pa išče zdaj izgovorov, zakaj. Med drugimi je našel kot vzrok tudi to, da se je zlorabljala vera za politično moč. Dokazov za to ni mogel navesti. Pravi pa, da je nekdo imenoval našo Stranko — »Jezusovo stranko«. Ali se spominjate, kako sta ona dva radičevska kmeta v Čučerju zagrozila našemu kmetu Talanu: »Ti si Kristusove stranke in na križ bi te

pribili, če bi ga imeli!« Kdo pa je tisti, ki nas zmerjajo s »klerikalci, to je vernimi katoličani in našo stranko »klerikalno stranko«? Ali niso to naši nasprotniki? In če rečeš potem, da si res klerikalec, je pa to — zloraba vere!

V volitve ločeno, drugače pa skup gredo.

Tako delajo naši politični nasprotniki. Beri katerikoli list hočeš, povsod najdeš račune z volilnimi številkami in sicer: toliko glasov je klerikalnih, toliko nas je pa — naprednih. Pri teh naprednih so vsi: radičevci, demokrati, socijalisti, komunisti, pač vse skupine, ki so ustanovljene v to, da »farbajo« posamezne stanove, radičevci kmeta, demokratska gosposke ljudi, socijalisti in komunisti delavce. In tako se po volitvah vedno pokaže, da sta bili pravzaprav le dve stranki: klerikalna, ki je za poštenje in red ter pravico našega katoliškega naroda, na drugi strani pa ostale politične skupine, ki so po volitvah vse eno — napredno krilo!

Demokrati so napredovali na Štajerskem za 3—500 glasov.

Večino teh glasov so vzeli Radiču, posebno v Posavju, kjer je kandidiral Urek na demokratski listi. Zanimivo je to, da so trdili preje, da je Urek kandidat SKS, torej Slov.

tritisot goldinarjev nagrade, ako najdem Berenyijevega morilca . . .

— No in . . .

— Mislim, da sem nagrado že zaslužil. — Morilec sem našel!

— Ah! — Delati ste morali z velikansko naglico . . . Dovolite, da vam iz srca čestitam! — Ko sem doznal, da so vam zaupali izsledovanje, sem bil skoraj prepričan, da pridete do cilja . . . Berenyiju sem tudi povedal: »Ta Tuzar je eden najboljših detektivov na svetu« . . .

— Hvala! — Ni veliko do časti, priznanje pa mi vseeno dobro stori . . . Veste: svet je nevhvaležen.

— No, no! Vi se ne morete pritoževati. Vaše zmožnosti zelo cenijo . . . Vi ste torej zato prišli, da dobite od mene tritisot goldinarjev . . . Žal, nekaj časa bodele morali že čakati . . . Zapuščinsko razpravo še niso končali . . .

— Oh, prosim! Dober denar. Lahko čakam.

— Ali je morilec že zaprt?

— Še ne . . . Da ga lahko zaprejo, morate iti z menoj na policijo!

Tuzar je vstal. — Videl je, da je zdravnik naenkrat obledel . . .

— Ne slepomišiva, gospod doktor! — Morilec Nikolaja Berenyi ste vi! . . .

— Vam se blede! . . .

— Ravno nasprotno! — Glejte sem, gospod doktor! — To bodalo je bilo svoj čas vaše . . .

Dr. Dezider Popp je s prisiljenim mirom odgovoril:

— Razumem. Na led me hočete speljati . . . Toda ne bo šlo!

— Imate pravico, da tajite, toda pomagalo ne bo mnogo . . . Berenyijeva žena je vse priznala! . . .

Tuzar je dobro računil. Drzna laž je imela uspeh. — Dr. Deziderij Popp se je zgrabil za pisalno mizo, da se ne bi zgrudil. Z voščenoobleidnim obrazom in široko odprtimi očmi je zijal detektiva, ki je ravnodušno nadaljeval:

— Da, priznala je, da sta v en rog tulila. Hipnotizirali ste Elijo Bergerja in ta nesrečni bolni človek je izvršil vašo voljo . . . Vi pa se niste zadovoljili s tem . . . Poglejte recept, s katerim je dobila vašo ljubico strup . . . Na do-

bro srečo sem vstopil v sobo izbrane žrtve ravno v trenutku, ko je hotela spiti strup . . .

Med detektivnim govorom se je dr. Deziderij Popp vrnila prisotnost duha. Z naglo odločnostjo je pograbil revolver in ga nastavil na Tuzarjevo čelo.

— Ne ganite se, kar vstrelim!

— Kaj hočete?

— Bodalo in recept . . . Niti besedice! . . . Ako bode kričali na pomoč, ste zapisani smrti! . . .

Tuzar se je bal, da doktor v obupnem položaju uresniči svojo grožnjo. Kopecu je res hotel zaklicati, a beseda mu je v grlu zamrla. — Toda ali sme dati iz rok ta dva važna dokaza? — Uvidel je, da ni postopal pravilno, ko je kar tako vdrl v sobo. Načrt je dobro zamislil, toda ni bil dovolj previden . . . Zelenooki pa, kakor da vidi njegove misli, je ironično pripomnil:

— Slabo ste računili. Do zadnjega diha se bom branil.

Eno življenje več ali manj, mi je vseeno. Ako ne bode ubogali, vas ustrelim! Bog mi bo tako pomagal!

In pritisnil je petelina.

— No? — Date ali ne date? . . .

— Dam! — Izvolite! . . .

Oba dokaza drži pred dr. Poppa, potem pa se z drznim skokom vrže na zdravnika. Čez en trenutek sta že oba na tleh. Sedaj je ta zgoraj, potem zopet oni. Grozna borba . . . Popp niti za trenutek ne spusti detektivovega vrata, ta pa se z nadčloveško močjo brani. Zdi se, da je zdravnik močnejši . . . Onemoglega detektiva stlači pod sebe, poklekne mu na prsi — pograbi bodalo in ga dvigne, — da ga zabode v detektiva. — Kratek trenutek — in Tuzar bi bil izgubljen. — Orjak je slišal ropot in je ravno v pravem hipu vdrl v sobo. Močen udarec je pomeril na doktorjevo glavo, iz rok mu je iztrgal bodalo, potem ga je lahkotno dvignil v zrak in roke mu je s silno močjo stisnil na hrbet.

Tuzar je s težavo vstal.

— Zveži falota . . .

— Le prepustite ga meni! — Jaz mu bom že pomagal! Čez nekaj trenutkov je dr. Deziderij Popp z »zvezanimi« rokami ležal na zofi. Obraz je bil ves krvav.

— Mojster, ali želite, da ga nekoliko nabijem?

(Konec prihodnjic.)

Misliti moram, da je s svojo ljubico skuhal nov zločin in še pred izvršitvijo hoče izginiti iz Budimpešte, da odvrne od sebe morebitni sum policije . . . Da, tako mora biti! — Izvršila sta le prvo polovico načrta, druga polovica še čaka. Otresti se morata Gide Berenyija, da žena podeduje posest in se potem poročita . . . Ta nesrečni človek je itak zelo bolan. Ako se zdaj na hitrem odseli iz te solzne doline, bo vladalo mnenje, da je umrl naravne smrti . . . Deziderij Popp se da pred odhodom nadomestiti potom kakega mladega zdravnika, ki brez suma dožene naravno smrt. Morda se motim, potrebno pa je vseeno hitro postopanje.

Za drzen korak se je odločil. S Kopekom je sedel na voz in se peljal proti doktorjevemu stanovanju v Praterski ulici.

— Ali naj ostanem tu?

— Hodi z menoj!

Šla sta v nadstropje. Neko staro žensče je krtačilo pred doktorjevim stanovanjem obleko in detektiva sta neopaženo smuknila skozi odprta vrata. V salonu nista našla nikogar. Tuzar je šepetaje rekel tovarišu:

— Ti tu ostaneš . . . Ako bi te rabil, te pokličem!

Izginil je v ordinacijski sobi . . . Zdravnik je bil s hrbtom obrnjen proti vratom in je v velik potovalni kovčeg skladal različne predmete. Tujca ni opazil.

Tuzar je zakašljaj, nakar se je zdravnik s strahom obrnil.

— Kdo je? Kaj hoče?

— Jaz sem, g. doktor!

— To pa le ne gre, da brez trkanja vderete v mojo sobo! . . .

— Trkal sem, toda bili ste gotovo poglobljeni v svoje delo . . . Ako se ne motim, se pripravlja gospod doktor na pot . . .

— Kaj vas briga? — Zadnji čas je, da začnem iskati pomoči zoper vaše zlorabe . . .

— Nikar se ne jezite! — Mislil sem, da se zanimате za umor Berenyija in sem vam hotel narediti uslugo, ko sem vas hotel informirati o novih podatkih izsledovanja.

— O kakih novih podatkih govorite?

— Ali dovolite, da se vsedem? — Hvala! — Včeraj ste mi, gospod doktor, izročili list, v katerem mi zagotavljajo